כו א מיי' פ"ד מהלכות סוכה הלכה ד סמג עשין מג טוש"ע א"ח סי' תרל סעיף ט:

כז ב מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה כז סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שטו סעיף א:

לעזי רש"י

טריצ"ר [טריצייר"ר]. לקלוע, לארוג.

מוסף תוספות

א. בכל מקום. תוס' הרא"ש. ב. ועניין פי תקרה יורד וסותם לחוד וענין מחיצה תלויה לחוד, ותדע דבמחיצה תלויה ליכא מאן דשרי אלא רבי ישמעאל ברבי יוסי ואילו וכו'. ריטב"א. ג. דלא חייש לערובי מיא כלל, וקל הוא שהקילו חכמים במים דסגי בהיכר מחיצה או במחיצה גבוהה עשרה למעלה ממש, או בקורה רחבה ד' שתהא נתונה על שפתו של בור לרחבה דאמרינן פי תקרה יורד וסותם. שם. ד. [דרבה בר אבוה] פליג עליה. שם. ה. ששופכין משם שופכין בשבת, ומשום דקיימא לן כרב הונא. רש"ל. ו. כלומר בכותל החצר שעל הבור סגי. ריטב"א סוכה מז: ואע"פ שלא נעשית בשביל המים. רש"י סוכה מז: ד"ה מן. ז. משום דפי תקרה חשיב טפי. תוס' הרא"ש. ח. ולא סתרינן לדרב יהודה כלל. ריטב"א. ט. [אלא] כיון דס"ל מחיצה תלויה מתרת גם ביבשה, א"כ גם כמו כן ס"ל דמתרת במים אף שאין עשויין לשם מים, אבל רבנן דפליגי עליה דר' יוסי סברי דאין מתרת אלא במים, א"כ כמו כן סברי דאינה מתרת גם במים אלא כשנעשית לשם המים. תוס' כ"פ. י. לפי שאינן נראין. רש"י שבת קל. ד"ה נקיעה. יא. גבי אכסדרה בבקעה, דליכא מחיצות בכל ד' רוחות. תוס' הרא"ש. יב. ושמא כך דרכן לעשותן משופעות. רשב"א.

רבינו חננאל

קורה [ארבעה] מתיר במים, הא קא אזיל דלי, ומייתי מיא מאידך גיסא דבור. ואם תאמר קים להו לרבנן דאין דלי מהלך וחוצב מים חוץ מארבעה. תותי קורה מיהא עריבי מיא וקא חציב דלי מיא דביני ביני. ופרקינן קל הוא שהקלו חכמים, שאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים. וקל הוא שהקלו חכמים במים. קיימא לן כרב יהודה דסוגיין דשמעתא [כוותיה]. פיסקא. א"ר יהודי' לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם. א"ר יוחנן רבי יהודי' בשיטת ר' יוסי אמרה, דסבר מחיצה תלויה מתרת, דתנן המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוה מן הארץ ג' טפחים כו'. כבר פירשנו שמועה זו במס' סוכה. ואסיקנא לא ר' יהודי' סבר כר' יוסי, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודי'. ואם תאמר מעשה שנעשה בצפורי על פי מי נעשה. לא על פי ר' יוסי נעשה. אמרה, לא על פי ר' יוסי נעשה, אלא על פי ר' ישמעאל בר' יוסי נעשה, שפעם אחת שכחו ולא הביאו ספר תורה מערב שבת ומצאו סדיניו שהיו פרוסין על גבי העמודים במבוי, וסמכו בהן משום מחיצה. והביא ספר תורה וקראו בו. אמר רבה ר' יהודי' ור' חנינה בן עקביה, שניהם אמרו מחיצה תלויה מתרת. ר' יהודה הא דאמרן. ר' חנינה בן עקביה, דתניא ר' חנינה בן עקביה אומר גזוזטרא שהיא תיקרה, משוכה מן הכותל על הים. אי עומדת על ארבעה עמודים שיש בה ד' אמות על ד' אמות,

כ) **קורה** ד' מתרת בחורבה. פי' בקונטרס דסבר לה כר' ישמעאל ברבי יוסי דאמר מחיצה תלויה מתרת [א] ולית הלכתא כוותיה ואין נראה לר"י דרבי ישמעאל לא תניא במבוי אבל במחיצה תלויה לרה"ר לא ועוד דקורה ד' לא מטעם מחיצה תלויה מתרת דהא ליכא מחיצה כלל אלא מטעם פי תקרה [ב] (ד) ופי תקרה לא אשכחנא תנאי דפליגי ורב נמי דאית ליה (לקמן דף 5:) פי תקרה יורד וסותם דאמר הכא בסמוך דאין מחיצה תלויה מתרת אלא במים: **הא** קאזיל דלי לאידך גיסא. פירש בקונטרס דלרב יהודה דוקא פריך שמלגיך לשקע ראשי קנים במים אלא ילה מרשות מבירו אבל רב הונא לא בעי רק שיש היכר קנה אלא יטלטל שם להדיא [ג] (ולא) מצי למימר דרב נחמן כת"ק דשרי מתוך אוגנו דהא מתוך אוגנו דת"ק היינו מלמעלן דרשב"ג דכי היכי דבעי רב יהודה שיקוע לרשב"ג ה"ה לת"ק וכן הא דפריך תחת הקורה מיהא עריבי מיא לרב יהודה פריך ולא מצי לשנויי דקורה מתרת מחודה ולפנים ולא תחת הקורה דכיון דרשות שייכן שולטת בהם תחת הקורה א"כ בסמוך לקורה נמי ליתסר משום שעריבי מיא שתחת הקורה ועוד דמשמע ליה דמתרת לגמרי אף תחת הקורה: **אלא** קל הוא שהקילו חכמים במים. פירש בקונטרס וליתא לדרב יהודה [ד] אלא לרב הונא דב"ה למעלה ממש קאמרי ועל זה סומכין העולם שיש להן בתי כסאות על המים אע"פ שאין המחיצות מגיעות עד המים [ה] והא דאמר בפירקין (דף פח.) אמתניתין דגזוזטרא שהיא למעלה מן המים ועשו לה מחיצה גבוה י' כו' לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור דהלכתא כאיכא דאמרי דאפי' לשפוך נמי שרי דבשל סופרים הלך אחר המיקל ומיהו נראה דאינה מועלת המחיצה העשויה לצניעות בית הכסא ולא לשם מחיצת מים דאין הלכה כרבי יהודה דאמר לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהם [ו] ודבר תימה הוא שפירש בקונטרס מסקנא דשמעתין דלא כרב יהודה דהא רב ורבי חייא קיימי כוותיה ובריית דיעקב [ז] קרחאה ומצינו לפרש קל הוא שהקילו חכמים במים דקורה מתרת בלא שיקוע [ח] אבל מחיצה התלויה מצינו למימר כרב יהודה דבעי שיקוע וי"ח פירש דקיימא לן כרב יהודה ול"ג אלא [ט] ור"ת נמי לא גרס אלא ומפרש דפריך לרב נחמן אפילו אליבא דרב הונא דלא מצריך שיקוע וה"פ קורה ד' מתרת במים פי' אמת המים או יש עובר אבל כותלו דהוי [י] כגרמלית ויש חלון למטה מן הקורה והקורה מונחת על גבי הזיזין היושלאין מן הכותל ופריך הא קאזיל לאידך גיסא בשלמא בור שבין שתי חצירות סגי במחיצות למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה דליתיה כרמלית אלא רה"י אבל כרמלית גמורה דלאו בר איערובי הוא אית לן למיחס דילמא אתי לאידך גיסא ומשני דמצי מימר דו ופריך תחת קורה מיהא עריבי מיא בהדי הכי ומכרמלית הוא דולה ומשני קל הוא שהקילו חכמים במים ולא גרס אלא דשיגויא דאין לי מהלך יותר מארבעה כדקאי קאי וה"פ כיון שהדלי לא ילך בכרמלית לערובי מיא נמי לא חיישינן משום דהקילו במים ע"י מחיצת תקרה כדאמר לקמן (פז.) באמת המים שעשו לה מחיצה עשרה דלא חיישינן לאיערובי מיא הכי נמי גבי תקרה: **עד** כאן לא קאמר ר' יהודה אלא בעירובי חצירות. וא"ת ולימא משום דבמים הקילו חכמים ועוד אמאי קאמר ר' יהודה בשיטת ר' יוסי אמרה לימא דכולהו תנאי דמכשרי במחיצה תלויה בשיטת ר' יוסי אמרו וי"ל דלשאר תנאי איכא למימר משום דבמים הקילו אבל ר' יהודה משום מים לא היה מיקל כל כך שמתיר אף במחיצה שלא נעשית לשם מים [ט] ולהכי קאמר משום דבעירובי חצירות דרבנן: **גזוזטרא** שיש בה [יא] ארבעה על ארבעה כו'. משמע דכי אין בה ארבעה על ארבעה אינו ממלא אבל גזוזטרא עלמה הוא רה"י וכן גזוזטרא דמתני' דקתני אין ממלאין הימנה אע"כ עשה לה מחיצה עשרה אבל גזוזטרא גופה הוא רה"י ומטלטל בכולה ותימה כיון דאין לה מחיצות אמאי הוא רה"י והא טרסקל לא הוי רה"י אפילו לר' יוסי בר יהודה אלא משום דהדרא מחיצתא כדאמרינן בפרק בכל מערבין (לעיל דף לג:) וי"ל דבקיעה דגיס לא הוא בקיעה [יב] ואמרינן גוד אחית אבל בטרסקל איכא בקיעה ג"א סתמא פתוח לרה"י והוא כחור היחיד ור"י האריך בזה ברש"י כל גגות גבי מחיצות שאינן ניכרות וא"ת כי אין בה ד' אמות על ד' אמות ליתסרי למלאות לפ"ה שפירש בסוף כל גגות [יג] (לקמן דף לד:) דאמר כי תקרה בכל אריבע הרוחות וי"ל דהכא איירי דעבידא כי אריזלא באלכסון כעין גגין שלנו [יד] דלא אמרינן פי תקרה יורד כדאמרינן בעושין פסין (לעיל דף כה:) אי נמי כגון שהגזוזטרא אינה שוה ומילאה פגימות כל סביבותיה דאין [טו] פי תקרה אי נמי כשאין טפח בעובי הגזוזטרא דמשמע מפירוש הקונטרס דסוף פרק קמא דסוכה (דף יח:) בשמעתא דאכסדרה שיש לה פינמין דלא אמר פי תקרה יורד וסותם אלא אם כן יש בעובי התקרה טפח

(סוכה שם). ולא הביאו ספר תורה מבעוד יום. שהיה דרכן לתלות ספר תורה בבמים מפני הנכרים, ואותו הבית שהניחו לתוכו היה בבית אחד שבחצר בית הכנסת ומפני הרבה היו פתוחין לחצר ולא עירבו, או שהיו חצרות הרבה פתוחות לתוכו מבוי ובית הכנסת פתוח לו והיה ספר תורה בחצר שבגגד בית הכנסת ולא נשתתפו במבוי ואסור לטולמו למבוי, ופרקו סדיניו על גבי עמודים שהיו לרוחב המבוי וחלקו אותו לא היו פותחין מן המחיצה ולפנים אלא בית הכנסת וחצר שבגגדו והביאו ספר תורה שהרי שאר החצרות נפתלקו ואין איסור כאן (שם). סדיניו פרוסין. והיו גבוהין מן הארץ דהוה ליה מחיצה תלויה (שם).

אמר

(ה) שבת קא. לעיל יב. מז: מת. ג) שבת לז. סוכה נח., ג) סוכה נח: ש"ס, ד) [תוס' סוכה פ"ג ה"ד שבת קכה: קלז: לעיל מד.], ה) פ"ג בתחלה בשבת, ו) [לע"ל דתמיה], ז) [לקמן פז:], ח) בפ"ג במקום הה"ד: המשלשל לאורג, ט) ובתלר אחת שאינה מעורבת בכל"ל מהרש"ל, י) בפ"ג: בית, כ) שיך לע"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות: (ב) שם כשם שמלמעו' למעל' י' טפחים כך מלמעל' למטה י' טפחים ולא היו וכו' ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי: (ג) שם לא על פי ר' יוסי נעשה אלא: (ד) תוס' ד"ה קורה וכו' מטעם פי תקרה ובפי תקרה: (ה) ד"ה אלא וכו' דיעקב קרחנאי ומצינו: (ו) בא"ד אלא כותלו דהוי כרמלית כל"ל ואות כ נמחק: (ז) ד"ה גוזוטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע כו' מאמר דכי אין בה ארבע אמות על ארבע אמות: (ח) בא"ד סביבותיה דאין כאן פי תקרה:

מוסף רש"י

מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה. שדרך לטיות בה מחיצות שבגלו מתחיתן וקיימות מלמעלה ומלויות, מהו שתתיר לטלטל בחוכיה שלא תהא כפרוצה לרה"ר (שבת קא.). אלא במים. כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן היס דתנן (לקמן פז:) דעושה ממלא תלויה וממגלא, וכן בור שבין שתי חצרות וחלקו במחיצה תלויה מלמעלה, ממגלא זה מכאן וחד מכאן ואע"פ שלא עירבו (שבת קא:). המשלשל דפנות. מוריד (שבת צז.) כל מלמעלה למטה קרי שלשול שהתחיל לאורג המחיצה אצל הסכך ואורג ונא כלפי מטה (סוכה מז. רבינו"ר שבת שם). ממטה למעלה. שהתחיל לאורג מלמטה סמוך לקרקע ומגביה ועולה, כיון שהגביה עשרה כשרה, ואף על פי שלא הגיע לסכך (סוכה מז.). כשם שמלמטה למעלה. דיו בחריגת עשרה, כך מלמעלה למטה. דיו בחריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה, וקסבר המחיצה תלויה עשרה מתרת (סוכה מז.). לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי. שהתר המחיצה תלויה מתרת בסוכה, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה. בגור שהתר מתרת בשבת (שם מז:). בעירובי חצרות דרבנן. הא דאסרינן להביא מימי חצר זו לזו בלא עירוב, מדרבנן הוא, דמלאותיה לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרבים (שם). אבל שבת דאיסור סקילה הוא לא אמר. במלאכות דאוריי"תא מחמירין אפילו במידי דרבנן דאיתיה בה (שם). ואם תאמר. כיון דר' יוסי לא סבר לה כר' יהודה בשבת, אותו מעשה שנעשה בצפורי. שהתיר בשבת על ידי מחיצה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה, על פי מי נעשה. ואלא ר' יוסי ראש של ישראל יפורי הוה כדאמרינן בסנהדרין (לב:) לדק לדק תרדוף, הלך אחר ב"ש דפ' יפה אחר ר' יוסי לגיפורי

(ט) שבת קא. לעיל יב. מז: מת., ג) שבת לז. סוכה נח., ג) סוכה נח: ש"ס, ד) [תוס' סוכה פ"ג ה"ד שבת קכה: קלז: לעיל מד.], ה) פ"ג בתחלה בשבת, ו) [לע"ל דתמיה], ז) [לקמן פז:], ח) בפ"ג במקום הה"ד: המשלשל לאורג, ט) ובתלר אחת שאינה מעורבת בכל"ל מהרש"ל, י) בפ"ג: בית, כ) שיך לע"ל,

הגהות הב"ח

(א) גמ' המשלשל דפנות מלמעלה למטה אם גבוהות: (ב) שם כשם שמלמעו' למעל' י' טפחים כך מלמעל' למטה י' טפחים ולא היו וכו' ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי: (ג) שם לא על פי ר' יוסי נעשה אלא: (ד) תוס' ד"ה קורה וכו' מטעם פי תקרה ובפי תקרה: (ה) ד"ה אלא וכו' דיעקב קרחנאי ומצינו: (ו) בא"ד אלא כותלו דהוי כרמלית כל"ל ואות כ נמחק: (ז) ד"ה גוזוטרא שיש בה ארבע אמות על ארבע כו' מאמר דכי אין בה ארבע אמות על ארבע אמות: (ח) בא"ד סביבותיה דאין כאן פי תקרה:

מוסף רש"י

מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה. שדרך לטיות בה מחיצות שבגלו מתחיתן וקיימות מלמעלה ומלויות, מהו שתתיר לטלטל בחוכיה שלא תהא כפרוצה לרה"ר (שבת קא.). אלא במים. כגון גזוזטרא שהיא למעלה מן היס דתנן (לקמן פז:) דעושה ממלא תלויה וממגלא, וכן בור שבין שתי חצרות וחלקו במחיצה תלויה מלמעלה, ממגלא זה מכאן וחד מכאן ואע"פ שלא עירבו (שבת קא:). המשלשל דפנות. מוריד (שבת צז.) כל מלמעלה למטה קרי שלשול שהתחיל לאורג המחיצה אצל הסכך ואורג ונא כלפי מטה (סוכה מז. רבינו"ר שבת שם). ממטה למעלה. שהתחיל לאורג מלמטה סמוך לקרקע ומגביה ועולה, כיון שהגביה עשרה כשרה, ואף על פי שלא הגיע לסכך (סוכה מז.). כשם שמלמטה למעלה. דיו בחריגת עשרה, כך מלמעלה למטה. דיו בחריגת עשרה ואפילו גבוהה הרבה מן הארץ כשרה, וקסבר המחיצה תלויה עשרה מתרת (סוכה מז.). לא ר' יהודה סבר לה כר' יוסי. שהתר המחיצה תלויה מתרת בסוכה, ולא ר' יוסי סבר לה כר' יהודה. בגור שהתר מתרת בשבת (שם מז:). בעירובי חצרות דרבנן. הא דאסרינן להביא מימי חצר זו לזו בלא עירוב, מדרבנן הוא, דמלאותיה לא מיתסר אלא מרשות היחיד לרשות הרבים (שם). אבל שבת דאיסור סקילה הוא לא אמר. במלאכות דאוריי"תא מחמירין אפילו במידי דרבנן דאיתיה בה (שם). ואם תאמר. כיון דר' יוסי לא סבר לה כר' יהודה בשבת, אותו מעשה שנעשה בצפורי. שהתיר בשבת על ידי מחיצה תלויה כדאמר רב דימי לקמיה, על פי מי נעשה. ואלא ר' יוסי ראש של ישראל יפורי הוה כדאמרינן בסנהדרין (לב:) לדק לדק תרדוף, הלך אחר ב"ש דפ' יפה אחר ר' יוסי לגיפורי

חוקק בה. נקב באמצעיתה ואפילו אין לה מחיצות סביב הויין לה י' טפחים הנשאריס סביב הנקב לכל לד ורואין אותן כאילו היו כפופין למטה כעין המחיצה תלויה על הסיס ואמר נמי גוד אחית כאילו יורדות וסותמות עד הסיס והויין מיס שכנגד הנקב רה"י. ובגיר מהכי לא סגי דאין מחיצה פחות מי' גובה ואין מחיצה פחות מד' טפחים חלל שביניהס: **קוף.** רוחב הנסר שיהא כפוף למטה כמחיצה ואכתי הויא מחיצה תלויה ומבטיי לן למימר מו גוד אחית: **אלא בימה של עבריה.** דהכי אמר לקמן [עמוד ב] דלאנשי עבריה המיר: **אוגיים.** שפה גבוה דהויא כמחיצות סביב לה דאיכא קצת היכירא דהיתר דהא כרמלית מדרבנן היא גזרה משום הוצאה מרה"י לרה"ר הואיל ויש לה קצת היתר ואע"ג דאכתי כרמלית היא דהא קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה הוא מיהו בתקנתא פורתא כי הא סגי: **היפה סמוכה.** שהיתה כותל העליה על שפת הסיס ואותו הנסר נתון על שני זיזין היוצאים מן הכותל ושפת הנסר פחות מג' סמוך לכותל הויא לה האי כותל חדא מן הסחיצות והאויר פחות משלשה שביניה ולכותל מהני לנקב ומוסיף עליו טפח ומשהו פגס ברוחב הנסר על פני ד' לאורכה להשלים הנקב לד' על ד' וצריך להיות בה רוחב עוד י' טפחים לסיסר בהו כוף לסחיצה שנייה כנגד הכותל הרי י"א רוחב ומשהו ואורכה ד' אמות להיות י' טפחים לב' רלשיה עד הנקב דסיסא כוף וכשאתה כופף את ב' הראשים אע"פ שהנסר רחב י"א ומשהו אין מועיל לסחיצות חלל הנקב אלא טפח ומשהו מזה וטפח ומשהו מזה שהרי י' טפחים בולטין מן הסחיצה האמצעית ולחוץ לגד הסיס שהרי הסחיצה האמצעית כשכפפנו אותה נמצאת עומדת בשפת הפגס ואין סחיצות הראשון נמשכין ממנה לגד הכותל אלא טפח ומשהו והוא מצטרף עם פחות מג' לבוד והויא מחיצה ד': **היפה זקופה.** לאורכה צריך שיהא ארכה י' ורחבה ו' ושני משהויין וזקופה רחבה כנגד הכותל מופלג ד' מן הכותל וכוף שפת רחבה טפח ומשהו לכאן לגד הכותל והרי שפתה עכשיו בפחות מג' סמוך לכותל והוא הרי מחיצת ד' לכאן ועוד כוף טפח ומשהו בשפת רחבה השני לגד הכותל הרי טפח ומשהו מחיצה ופחות מג' לבוד הרי מחיצת ד' מכאן ומחיצה הג' שכנגד הכותל רחבה ד' שלימין הרי חלל ד' במחיצותיו וגובהן י' ופותח חלון בכותלו וממלא: **היפה עומדת בקרן זוית.** שאני כתלים למיס ואינה צריכה אלא שתי מחיצות צריך שיהא גובה ארכה כשהיא זקופה י' טפחים ורחבה ב' טפחים ושני משהויין ומעמידה זקופה שפת עוביה כנגד כותל האחד מופלג ממנו פחות מג' והוא לבוד נמצאת כאן מחיצה רחבה ה' ומשהו וכותל השני מכוון כנגד רחבה מופלג ממנו ד' כוף טפח ומשהו היתירין על מדת רחבה והטה אותם לגד כותל המופלג ד' נמצאת שפת הנסר עומדת בפחות מג' והוא לבוד הרי ב' מחיצות של ד': **ואלא הא.** דבעי ר' חנניא כ"ד על כ"ד היכי משכחת לה: **דעבידא לאסיפא.** שאין כותל סמוך לה וקבועה על יתידות וצריך להיות כל חללה וכל מחיצותיה ממנה ועשה כעין מדוכה. אסיתא מורטי"ר: **מתני' אמת המים.** אפילו ברה"י כרמלית היא: **עשו לה מחיצה.** בתוך אוגייה על פני רוחבה שיהא ניכר שבשביל המיס נעשית ומחיצת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת לה ואע"ג דמחיצה תלויה מתרת במיס[ה] ה"מ היכא דנראית מחיצה שנעשית בשביל המיס כגון גזוזטרא דמתני' [ע"ב] וכגון מחיצה שבתוך הבור[ו]: **אל אבל.** שם העיר והיתה עוברת בתוך החצירות וממלאין הימנה בחצירות דמהניא לה מחיצת כותל בחצר תלויה עליה ורבי יהודה לטעמיה דפליג נמי במתני' [פו.] אבור: **אלא היפה כשיעור.** כרמלית או בעומק י' או ברוחב ד' שאין מיס נעשין רשות לעצמן בפחות מעומק י' ברוחב ד' ואם עוברת ברה"ר הויין רה"ר כדתנן בהזורק (שבת דף ק:) הזורק ד' אמות ביס פטור בכרמלית היא ואם היה רקק מיס ורה"ר מהלכת בו חייב דרה"ר הוא וכמה הוא רקק מיס פחות מי' טפחים אלמא מיס שאינן עמוקין י' אינס רשות לעצמן וכי הוו נמי בחצר הוו להו רה"י: **גמ' עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה.** לא מהני מידי דהא מחובטת למיס שחוץ לחצר ביציאתה ונעשית הכל כרמלית אבל כי עשו בכניסה וביציאה אינה כרמלית דומה כמי שמתחלת בחצר זו: **שלא היפה עמוקה י'.** אין כותל סמוך לה וקבועה על יתידות וצריך להיות כל חללה וכל מחיצותיה ממנה ועשה כעין מדוכה. אסיתא מורטי"ר: **מתני' אמת המים.** אפילו ברה"י כרמלית היא: **עשו לה מחיצה.** בתוך אוגייה על פני רוחבה שיהא ניכר שבשביל המיס נעשית ומחיצת החצר התלויה ועוברת על גבה אינה מועלת לה ואע"ג דמחיצה תלויה מתרת במיס[ה] ה"מ היכא דנראית מחיצה שנעשית בשביל המיס כגון גזוזטרא דמתני' [ע"ב] וכגון מחיצה שבתוך הבור[ו]: **אל אבל.** שם העיר והיתה עוברת בתוך החצירות וממלאין הימנה בחצירות דמהניא לה מחיצת כותל בחצר תלויה עליה ורבי יהודה לטעמיה דפליג נמי במתני' [פו.] אבור: **אלא היפה כשיעור.** כרמלית או בעומק י' או ברוחב ד' שאין מיס נעשין רשות לעצמן בפחות מעומק י' ברוחב ד' ואם עוברת ברה"ר הויין רה"ר כדתנן בהזורק (שבת דף ק:) הזורק ד' אמות ביס פטור בכרמלית היא ואם היה רקק מיס ורה"ר מהלכת בו חייב דרה"ר הוא וכמה הוא רקק מיס פחות מי' טפחים אלמא מיס שאינן עמוקין י' אינס רשות לעצמן וכי הוו נמי בחצר הוו להו רה"י: **גמ' עשו לה בכניסה ולא עשו לה ביציאה.** לא מהני מידי דהא מחובטת למיס שחוץ לחצר ביציאתה ונעשית הכל כרמלית אבל כי עשו בכניסה וביציאה אינה כרמלית דומה כמי שמתחלת בחצר זו: **שלא היפה עמוקה י'.** א

הכא רשויות דרבנן. בריש חלון (לעיל דף עו:) סבר רב איפכא[א] דברשויות דרבנן כי אין ד' בכותל שבין ב' חצירות לא יזיז אפילו כמלא נימא דעשו הס חיזוק לדבריהס יותר משל תורה וא"ת דלקמן בפ' בתרא (דף קא:) משמע דרב דימי אוסר להחליף אפילו ברשויות דרבנן גבי הא דתניא וחכ"א אף בזמן שהמנעול למעלה מי' מציא מפתח מע"ש ומניחו באיסקופה ולמחר פותח וועל בו ומחזירו לאיסקופה או לחלון שעל גבי הפתח ואס יש בחלון ד' על ד' אסור מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות פי' מאיסקופה כרמלית לחלון שהוא רשות היחיד דרך מנעול שהוא מקום פטור ואסור להחליף ומסיק עלה שמע מינה אימת לרב דימי וי"ל דרב דימי ודאי קסבר דברייתא דלקמן פליגא אהך דשמעתין והכי פירושא אימת לרב דימי ועדיפא מדידיה דאפילו ברשויות דרבנן אוסר להחליף כזעירי דשמעתין[ב]: **ולזעירי קשיא.** אע"ג דהברייתא בפ' בתרא אתיא כווותיה מ"מ בעי לאוקמי גם ברייתא דהכא כווותיה מיהו אור"י דזעירי לא אתי כר' יהודה דשרי בשבת בסוף הזורק (דף קא.) בספינה שגבוהה ועמוקה י' לבטל מתוכה ליס ומן היס לתוכה דרך למעלה מי' שהוא מקום פטור כדמוכח התס[ג]:

גזוזטרא שהיא למעלה מן[ג] הים. פי' לעיל: **אלא** א"כ עשו לה מחיצה בו'. וא"ת דהכא בעינן מחיצה ובמסכת שבת בפרק הזורק (דף קא:) אמר רב הונא ספינה מוציא ממנה זיז כל שהוא וממלא ואור"י דהתס שהמים עמוקים י' דאמרינן אין ספינה מהלכת בפחות מעשרה וכרמלית מתרעא משחין והוי מים למעלה מי' מקום פטור[ד] והכא מיירי בשאין המים עמוקים י' דכי אמרינן מתרעא משחין אכתי מיא כרמלית[ה] אי נמי אפילו יש כאן עמוק י' גזרו אטו שאר גזוזטרא דאין תחתיה עמוק י' דשם צריך מחיצה למלאות ונכך לא פליג בשום גזוזטרא אבל ספינה לעולם מהלכת למעלה מי' א"נ אור"י דהכא אפילו עמוק איכא למיחש שמא יעלה היס שירטון[ו] אבל ספינה דמהלכת כל שעה ליכא למיחש להכי:

(ג) **עושה** מחיצה גבוה י'. והא דאמר רבה בר רב הונא בפ' הזורק (שבת ד' ק:) עושה מקום ד' וממלא ע"י מחילות י' קאמר ולהכי בעי מקום ד' כדפי' בקונטרס לעיל (ז) דאין מחיצה לפחות מד' ולא כפירש הקונטרס דהתם: **בין** מלמעלה בין מלמטה. מתוך פירוש הקונטרס משמע דלמעלה היינו למעלה מן הגזוזטרא ולמטה למטה מן הגזוזטרא הגזוזטרא כלמעלה ולמטה דלעיל גבי בור[ז] משום (ד) דנקב עשוי ד' על ד' ועושה מחיצה סביב הנקב אפילו למעלה הוי היכר[ח]: **מתני' דלא** כחנניה. אף על גב דחנניה לא אמר אלא בימה של טבריא מתניתין נמי לא מיפליגא ומיירי בכל מימות: הני

מגוזטרא. שיש בה ד' אמות על ד' אמות: **וטומנין.** פירותיהן בעלה פסולת קטנית ואף על פי שלקטו מן השדה בהשכמה והטל עליו אין מכשירין את הפירות כדמפרש לקמיה: **אלונטית.** בגד שמתפגין בו כשיולאין מבית המרחץ: **השכים.** קודם היום להביא פסולת תבואה מן השדה להטמין בו פירות אם לכך נתכוון להשכים שרוצה ונוח לו בטל שעליו והשכים עד שלא יבא הרי הוא בכי יותן:

ברשויות דרבנן היכא דלא נח כ"ש היכא דנח. תוס' הרא"ש לקמן קא: ד. וכי ממלא מן המים ממקום פטור קא ממלא, ומדינא אפילו זיז כל שהוא לא בעי, אלא משום [היכר] בעלמא ודאיתא התם. רשב"א. ה. וקא ממלא מכרמלית ממש לרשות היחיד, הלכך אין ממלאין אלא א"כ עשה לה מחיצה עשרה. סס. ו. ולא יהיו המים עמוקים עשרה. תוס' הרא"ש. ז. פי' לר"ה כדאית ליה ולרב יהודה כדאית ליה, אבל על [גבי] הגזוזטרא לא מהני המחיצה, כדאמר גבי בור דבעינן מתוך אוגנו. תוס' י"ט. דהא כשהיא למעלה מן הגזוזטרא אינה ניכרת שהיא עשויה לשם המים, אלא להשתמש בחללה למעלה, ולכולהו תנאי בעינן שתהא מחיצה ניכרת לשם המים, חדע מר' יהודה שמכשיר גבי בור במחיצת הכותל ואין הלכה כמותו. ריטב"א. ח. כיון שהמחיצות הם סביבות הנקב וכו', ואין שם חלל אחר להשתמש בו, הא איכא הכירא שלא נעשו אלא בשביל המים. סס.

א) תוס"ע עו"ח סי' שמה סעיף יז:

ל ב מיי' פט"ו מהלכות שבת הלכה יז סמג לאוין סה טור ש"ע א"ח סי' שנה סעיף ל:

לא ג מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה כד טור ש"ע שם סעיף ה:

לב ד מיי' פי"ד מהל' טומאת אוכלין הלכה יא:

תורה אור השלם

1. וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זָרַע וְנִפַּל מִנִּבֵלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

רב נים גאון

ואזדו רבנן לטעמייהו ורבן שמעון בן גמליאל לטעמיה. והיינו דאמרי רבנן פחות מג' כלבוד דמי, ורבן שמעון בן גמליאל לטעמיה אמר פחות מארבעה כלבוד דמי. והברייתא שנזכר בה חלוקתם בפרק המבוי וכבר פירשנוה. וטומנין בעצה. איתה במסכת שבת בפרק כלל גדול, מאי עצה אמר רב יהודה תבן שלמיני קיטניות. שמעת מינה כוחו ברשויות [לא] גזרו. פירושה ברשויות דרבנן כגון ב' רשויות שליחידין אחת לראובן ואחת לשמעון. אי נמי רשות היחיד וכרמלית דאסורין מדרבנן, לא גזרו חכמים בהם כוחו. ואיתיה פירושיה בפרק הזורק במסכת שבת כוחו בכרמלית לא גזרו בהן רבנן. ומנא תימה דתניא ספינה שבים כו', ושמע מינה כוחו בכרמלית לא גזרו רבנן שמע מינה.

סליק פרק כיצד

רבינו חננאל

הכא (ולא מחיצות) ברשויות דרבנן. והא ר' יוחנן בדרבנן נמי אמר שלא יחליפו. דתנן כותל שבין ב' חצירות גבוה י' ורחב ד' כו'. והרינן בה אין בו ד' מאי. ואמר רב אויר ב' רשויות שולטות בו ואין מזיזין בו ואפי' כמלא נימא. ור' יוחנן אמר אילו מעלין מיכן ואוכלין, ואילו מעלין מיכן ואוכלין. ואודא ר' יוחנן לטעמיה דכי אתא רב דימי מקום שאין בו אויר אלא בימה של טבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא ת"ר ג' דברים התיר רבי חנניא בן עקביא לאנשי טבריא ממלאין מים מגזוזטרא בשבת וטומנין בעצה ומסתפגין באלונטית ממלאין מים מגזוזטרא בשבת הא דאמרן וטומנין בעצה מאי היא דתניא[ד] השכים להביא פסולת אם בשביל שיש עליו טל הרי הוא בכי יותן[ה] ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו אינו בכי יותן וסתם אנשי

הכא רשויות דרבנן והא ר' יוחנן ברשויות דרבנן נמי אמר[ו] (דתניא)[ז] כותל שבין ב' חצירות גבוה י' טפחים ורוחב ארבעה מערבין שנים ואין מערבין אחד היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ואלו עולין מכאן ואוכלין נפרץ הכותל עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח יותר מכאן מערבין אחד ואין מערבין שנים והוינן בה אין בו ארבעה מאי אמר רב אויר ב' רשויות שולטת[ח] בו ולא יזיז בו מלא נימא ורבי יוחנן אמר אלו מעלין מכאן ואוכלין ואלו מעלין מכאן ואוכלין ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דכי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן מקום שאין בו ארבעה על ארבעה מותר לבני רה"ר ולבני רה"י לכתף עליו ובלבד שלא יחליפו ההיא זעירי אמרה ולזעירי קשיא הא זעירי מוקים לה באמת המים גופה ורב דימי תנאי היא ותיהוי כי חורי כרמלית אביי בר אבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוויהו[ט] אין חורין לכרמלית רב אשי אמר אפילו תימא יש חורין לכרמלית ה"מ בסמוכה הכא במופלגת רבינא אמר כגון דעבד לה ניפקי אפומה ואזדו[י] רבנן לטעמייהו ור' שמעון בן גמליאל לטעמיה: **מתני'** [כ]גזוזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין הימנה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה[כ] [ג]וכן שתי גזוזטראות זו למעלה מזו עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה שתיהן אסורות עד שיערבו: **גמ'** מתניתין דלא כחנניא בן עקביא[ל] דתניא חנניא בן עקביא אומר גזוזטרא שיש בה ד' על ד' אמות חוקק בה ד' על ד' וממלא אמר ר' יוחנן משום רבי יוסי בן זימרא לא התיר רבי חנניא בן עקביא אלא בימה של טבריא הואיל ויש לה אוגנים ועיירות וקרפיפות מקיפות אותה אבל בשאר מימות לא ת"ר ג' דברים התיר רבי חנניא בן עקביא לאנשי טבריא ממלאין מים מגזוזטרא בשבת וטומנין בעצה ומסתפגין באלונטית ממלאין מים מגזוזטרא בשבת הא דאמרן וטומנין בעצה מאי היא דתניא[מ] דהשכים להביא פסולת אם בשביל שיש עליו טל הרי הוא בכי יותן[נ] ואם בשביל שלא יבטל ממלאכתו אינו בכי יותן וסתם אנשי

מנמטה. מחוברת לגזוזטרא מתחתיה: **זו למעלה מזו.** אפילו זו שלא כנגד זו ובלבד שלא תהא מופלגת מכנגדה במשך הכותל ארבעה כדאמר בגמרא [פת.]: **שיהיו אסורות.** למלאות בנקב העליונה עד שיערבו ותתחתונה בנקב שלה אין ל"ל שהיא אסורה דהא מכרמלית לרה"י קא ממלא: **גמ' חוקק בה בו'.** ואין צריך בה מחיצה אחרת דאמרינן כוף וגוד הואיל ויש עשרה לכל רוח לנקב: **ממלאין מים מגזוזטרא.** שיש בה ד' אמות על ד' אמות: **וטומנין.** פירותיהן בעלה פסולת קטנית ואף על פי שלקטו מן השדה בהשכמה והטל עליו אין מכשירין את הפירות כדמפרש לקמיה: **אלונטית.** בגד שמתפגין בו כשיולאין מבית המרחץ: **השכים.** קודם היום להביא פסולת תבואה מן השדה להטמין בו פירות אם לכך נתכוון להשכים שרוצה ונוח לו בטל שעליו והשכים עד שלא יבא הרי הוא בכי יותן:

ב) [ל"ל דתמן], ג) לעיל עו: לקמן לב., ד) [בס"ת: שולטות], ה) [לעיל ט.], ו) לעיל פד: [וסס פירש רש"י דלא גרסי' וכן אבל תוס' סס פד. סד"ה מ"ש וכו' כתבו בסס ר"ח דגרס וכן], ז) [לעיל פו:], ח) [מוספתא מכשירין רפ"כב], ט) בס"ת: שולטות, י) [פו. ד"ה קורה ד"],

---

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכבן שמעון לטעמיה דאמר בפ"ק. נ"ב דף ט'. (ב) תוס' ד"ה גזוזטרא שהיא למעלה מן המים פי' לעיל: (ג) ד"ה אלא וכו' לכבי הס"ל ואמ"כ מ"ש עשו לה מחיצה: (ד) ד"ה כין לבו וכו' ומוס דהנקב עשוי:

מוסף רש"י

כותל שבין ב' חצירות. הלי דנקט רחב דרבנא משום סיפא נקט ליה דבעי למיתני היו בראשו פירות אלו עולין מכאן ואוכלין ובלבד שלא יזידו למעה דחשיב רשותא בתנאי נפשיה ולא מיבטל לא לגבי הלי ולא לגבי הלי, אבל לענין מיהו מחיצה בכל דהוא פותחו הוי סתימה ואין מערבין אחד (לעיל עו:). יותר מכאן. הוי פילגה והוי להו כולהו כדיורי אלי אחת ואס עירבה כל אחת בעצמה הוו להו כחולקין את עירובן ואוסרין אלו על אלו (שם). אויר ב' רשויות שולטות בו. כיון דלא חשיב לגבי מיהו רשותא בטיל לגבי תרוייהו ורשות ב' החצירות שולטות בו ואוסרין זה על זה ואפילו על ראשו אסור לטלטל (שם). אלו מעלין מכאן ואוכלין. מעלין מחצין לראשו, והוא הדין דמוזידין, דתקנה פטור הוא ובטיל לכאן ולכאן להקל (שם). גזוזטרא שהיא למעלה מן המים. ב' זיזין בולטין מן העליונה שעל שפת היס וקונעין נסרים מזה לזה ויעבה כל אחת בעצמה הוו להו גזוזטרא, אין ממלאין הימנה בשבת. לפי שהגזוזטרא רשות היחיד שגבוה ורחבה הרבה, והיס כרמלית, אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בין מלמעלה בין מלמטה. שחוקקין נקב ארבעה כעין פי בור ועושין ממחילה סביבותיו למעלה או למטה ומשלבל לגי וממלא ומשיב מאלו פיות ממחילה יורדין וסותמין עד תהום כדאמר בפ"ק (יב.) קל וחומר שהקילו חכמים בימים שמחילה תלויה מערב הכן (לעיל דף:). שתי גזוזטראות זו למעלה מזו. ואין מכוונות זו על זו אלא משוסות זו מכנגד זו בתוך ד' ועשו לעליונה הנקב וממחילה ולא עשו לתחתונה, ובשבת זוקרין בני תחתונה לגי שלהן על מחילות העליונה ויורד לנקב ומשלבל ומושך ועולה (שם). שתיהן אסורות. למלאות מפני ארשות שתיהן שולטות בו, וכגון שעשו אותה ממחילה בתוקפות דמוקמינן לה לקמן (שם).

מוסף תוספות

א. דאדרבה ברשויות דאורייתא הקילו וברשויות דרבנן עשו חיזוק יותר. ריטב"ש. ב. כ"ש דאיתא ברשויות דאורייתא כי האי מימרא דרב דימי. סס לקמן קא: ג. אלמא מותר להחליף

ד) [ל"ל עד תי' לרה"י כו' לכתורה אין לו מקום כאן דהא לפי תוקימתא זו פליגי בלבוד ואזדו לטעמייהו ולא מיירי משעור מקום פטור כלל וכ"ש.

אנשי טבריה. בעלי מלאכה היו: **מסתפג אדם.** ביום טוב ובשבת אם רחץ בגוף מסתפג באלונטית ואין חוששין שמא יסחוט: **לאוליירין.** בלנין: **על אותו דבר.** סחיטה: **אף מביאה בידו.** ואין חוששין שמא יסחט ויסחוט: **לא שנו.** שמחילה תלויה מתרת בגזוזטרא לרבנן אלא למלאות: **אבל לשפוך.** שופכין בנקב למים אסור מפני שהנהר מוליך השופכין חוץ למחילת הגזוזטרא: **מה בין זה לעוקה.** דתנן במתני' [להלן] חצר שפחותה מארבע אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אא"כ עשו לה עוקה גומא מחזקת סאתים ותני עלה [סוע"ב] אע"פ שמתמלאה העוקה מבעוד יום שופכין לה מים בשבת ואף על פי שהמים יוצאין הימנה לרה"ר: **הפס תיימי מיא.** המים עשויין לכלות ולהבלע בקרקע הלכך כי שפיך אדעתא דליבלעו בדוכתייהו קא שפיך ואי נפקי לבר לאו מחשבתו הוה ולא נתקיימה מחשבתו ומדלפילו איכוון איסור ממש ליכא דהא ברשות היחיד שפיך אבל הכא מידע ידיע דודאי נפקי ולא תיימי: **אפילו לשפוך נמי שרי.** דאיהו לא איכפת ליה דליפקו לברא אבל חצר הפחותה מארבע אמות ניחא ליה דליפוק לבר שלא יצטרך את חצרו הלכך בעי עוקה דבעוקה ניחא ליה דליבלעו: **בסמוכה.** שאינה רחוקה מתחתונה במשך הכותל ארבעה טפחים. ואני שמעתי שאינה גבוהה ממנה עשרה ולא מצינו לשון הפלגה בהס"ס בגובה אלא במשך כדתנן במתני' [1] באנשי חצר ומרפסת ועוד לרב מה לי גבוהה או נמוכה הא איהו דאמר [לעיל ד' פג:] לזה בשלשול ולזה בזריקה שייסה אסורין ועוד מהא מתניתא מותבינן תיובתא לשמואל בפירקין לעיל [פד:] ולי רב גופיה כדקיימן בגו עשרה דהדדי מאי חדושיה: **עליונה מוסרת.** כדאמרינן לאין תשמיש לתחתונה בעליונה אלא דרך אויר זריקת משך ארבעה טפחים ורב לטעמיה דאמר אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר: **יש גזל בשבת וחורבה מחזיר לבעלים.** הסתא ס"ד דהכי קאמר מותר לגזול בשבת רשויות ולהשתמש בה בחורבתו של חבירו הסמוכה לו כי היכי דרגיל בה בחול הוא"ל ומתם חורבה אין הבעלים משתמשין בה כל כך קני לה האי בגזלתו כשאר גזלנים ועשית רשותו וחורבה מחזיר לבעלים משמע על כרחו איסור שבת מחזירה לבעלים ואריך להחזירה ואין קנויה לו אלמא אסור להשתמש בה: **יש דין גזל.** דין השבת גזלה נוסג ברשות של שבת דחורבה מחזיר הגזילה לבעלים ואסור להשתמש בה: **אמאי אוסרת.** הא רשותא דעליונה היא ותחתונה זו אלא כדין משתמשת בה בחול ואפ"ה כיון דרגילה בה אסרה עלה: **שעשו.** אותה מחילה של עליונה בשותפות: **א"ה כי עשו.** בני תחתונה לתחתונה אם יש להם שותפות בעליונה נמי אסרי עלה: **גנוי גניא דעפיה.** תחתונה לעליונה דסלקה נפשה בשבת מינה דהא מחילה זו אינה נעשית אלא להיתר שבת: **מתני' אין שופכין לאוכה מים לו'.** מפרש לה בגמ': **עוקה.** גומא: **סאתים.** בגמ' מפרש טעמא דשערו: **מן הנקב ולמטה.** שמחזיק סאתים החצר אלא: **בין מבפנים.** בין שעשה לעוקה בתוך החצר בין שעשאה ברה"ר סמוך לחצר: **אלא שמבחוץ צריך לקמור** לכסות פיה בנסרים שיפלו המים מידיו לתוך מקום פטור: **ביב.** חריץ העשוי לקלח שופכין שבחצר לרה"ר: **שהוא קמור במשך ארבע אמות ברה"ר.** קיים לן בארבע אמות יש שיעור ליבלע בהס סאתים מים שאדם עשוי להסתפק בכל יום: **שופכין לאוכו.** דתיימי מיא ואי נמי לא תיימי דיש בו מים מבע"י כיון דרוב ימות השנה עשוין ליבלע הכי נמי כי נפקי לברא לאו להכי איכוון וכיון דלא נתקיימה מחשבתו שרי דאפילו מתכוין לאו איסורא דאוריתא ליכא הכא דהא לאו ברה"ר זריק להו איהו גופיה אלא מאיליהן יוצאין הלכך כי לא מיכוין שרי לכתחילה: **לא ישפוך על פי הביב.** כלומר בתוך החריץ ואע"פ שיש אורך מכאן עד יציאתו מאה אמה ויכולין ליבלע כיון דבגופיה [1] קא שפיך מקלחי להדיא ובכח לרשות הרבים והרוחה אומר ששופכן סמוך ליציאתו ובעי דליפקו דכאמר בגמ' [ע"ב] גזרה שמא יאמרו לנורו של פלוני מקלח מים בשבת: **דיוטאות.** עליות וחצר פחותה מארבע אמות לפניהם ששופכין בה מימיהם: **מקלסם.** בני האחת עשו עוקה בחצר ובני האחת לא עשו: **גמ' מ"ט.** אחצר פחותה מארבע אמות קאי דמשמע הא ארבע אמות שרי: **אדם רוצה לזלפן.** שראויה היא לזלף להרבץ עפרה שלא יעלה אבקה בדימות החמה מוקמינן לה למתני' לקמן בברייתא [שם] וכיון דרוצה לזלפן אי נמי שפיך להו ונפקי לא מתקיימא מחשבתו:

הני תיימי והני לא תיימי. תימה לר"י דבמס' שבת בפרק הזורק (דף ק:) אמרינן דשופכין דספינה שדי להו אדופני דספינה משום דכתו בכרמלית לא גזרו ואע"ג דנפלו מיד לכרמלית [א] ומהאי טעמא נמי ליסתרי הכא ואפילו ליסנא בתרא לא שריא לשפוך אלא משום שאינו חושש שילאו לכרמלית כדפי' בקונטרס ויש לומר דבגזוזטרא פעמים כששופכין ממנה המים הולך מיד עד מקום שרשות הרבים מהלכת ברקק מים והוי כתו ברשות הרבים ולא פלוג בכל גזוזטראות אבל ספינה לא שכיחא לגמרי שתהלך סמוך לרקק:

ביב שהוא קמור ד' אמות ברשות הרבים. פירש בקונטרס בארבע אמות קיים ליה שיש שיעור ליבלע סאתים מים שעשוי להסתפק בכל יום ושיהיו טעמא דקאמר בגמ' גבי חצר ארבע אמות תיימי ולפירושו נראה דאיירי בביב שיש לו ארבע על ארבע דפחות מכאן לא תיימי כמו גבי חצר כדפירש רש"י בגמרא דאיזו שיעור ניתן לרחבו ולרביעו שמואל נראה טעמא דקמירת ביב משום חשדא [ב] וכיון דקמור הוא ד' אמות ברה"ר הרואה מים יוצאין מן הביב אינו סבור שיוצאין מן החצר כיון שרחוק מן החצר ד' אמות ובגמ' משמע כפירוש הקונטרס דמדמה ארבע אמות בביב לארבע אמות דחצר דקאמר כולה כר"ל בן יעקב כו' ולפי' רביעו שמואל סילון שקמור ארבע אמות ברשות הרבים שופכין לו מים בשבת דקי"ל [ג] משבת ר"ל בן יעקב קב ונקי [ד] אבל לפ"ה דהטעם משום דמיבלעי אסור [ה] דבשל עץ לא מיבלעי ומיהו אומר ר"י דאפילו עשוי כעין רלפה של אבנים מיבלעי ושרי:

תוס'

אנשי טבריא כמי שלא יבטל ממלאכתו דמי ומסתפגין באלונטית מאי היא [ו] דתניא [ז]מסתפג אדם באלונטית ומניחה בחלון ולא ימסרנה לאוליירין מפני שחשודין על אותו דבר ר"ש אומר אף מביאה בידו בתוך ביתו אמר רבה בר רב הונא לא שנו אלא למלאות אבל לשפוך אסור מתקיף לה רב שיזבי וכי מה בין זה לעוקה הני תיימי והני לא תיימי איכא דאמרי אמר רבה בר רב הונא לא תימא למלאות הוא דשרי לשפוך אסור [ח]אלא לשפוך נמי שרי אמר רב שיזבי פשיטא היינו עוקה מהו דתימא הני תיימי והני לא תיימי קמ"ל [ט]: וכן שתי גזוזטראות זו וכו': אמר רב הונא אמר רב [י]לא שנו אלא בסמוכה אבל במופלגת עליונה מותרת ורב לטעמיה דאמר רב [יא] אין אדם אוסר על חבירו דרך אויר אמר רבה א"ר חייא ורב יוסף אמר רבי אושעיא יש גזל בשבת וחורבה מחזיר לבעלים הא גופא קשיא אמרת יש גזל בשבת אלמא [יב] קניא וחורבה מחזיר לבעלים אלמא לא קניא הכי קאמר יש דין גזל בשבת כיצד דחורבה מחזיר לבעלים אמר רבה [יג] ומותבינן אשמעתין וכן שתי גזוזטראות זו למעלה מזו וכו' ואי אמרת יש דין גזל בשבת אמאי אסורות אמר רב ששת הכא במאי עסקינן [יד]כגון שעשו מחיצה בשותפות אי הכי כי עשו לתחתונה נמי כיון דעשו לתחתונה גלוי גלי דעתה דאנא בהדך לא ניחא לי: **מתני'** [טו]חצר שהיא פחותה מארבע אמות אין שופכין בתוכה מים בשבת אא"כ עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה בין מבחוץ בין מבפנים אלא שמבחוץ צריך לקמור מבפנים אין צריך לקמור ר"א בן יעקב אומר [יז]ביב שהוא קמור ארבע אמות ברה"ר שופכים לתוכו מים בשבת וחכ"א אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פי הביב אבל שופך הוא לגג והמים יורדין לביב [יח]החצר והאכסדרה מצטרפין לארבע אמות [יט]וכן שתי דיוטאות זו כנגד זו מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה את שעשו עוקה מותרין את שלא עשו עוקה אסורין: **גמ'** מ"ט אמר [כ] רבה מפני שאדם עשוי להסתפק סאתים מים בכל יום בארבע אמות אדם רוצה לזלפן

פחות

אחת זכתה לעצמה. לפיכך שתיהן מותרות. ירושלמי, ר' חנניה בן עקביה התיר שלש דברים. התיר עצה שבים, והבאת אלונטית. והתיר גזוזטרא. ר' אבא ור' יוסי הדא דאת אמרת במשתמשות דרך הנקב אבל משתמשות מחוץ מותר. ותני כן ג' גזוזטראות זו על גבי זו אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית. אבל משתמש מן החצר לגג ראינו חרושש. הדא דתאמר בפנים אבל מבחוץ אסור. ר' זעירא אמר בין מבחוץ בין מבפנים אסור. מתניתא פליגא על ר' זעירא, משלשין קדרות בשר מעל גבי זיז שגבוה י' טפחים ורחב ד', אם היה חלון בינתים של ד' טפחים אסור. שאין [משתמשין] מרשות לרשות דרך רשות. ר' שמואל בר רב יצחק פתר לה (בשבויה) [בשוויה]. מתני', **חצר שפחותה מד' אמות אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים כו'.** פי' עוקה מלשון חקיקה. והיא כמו חפירה בארץ להתקבץ בו המים. מאי טעמא, אמר רבה סאתים מים אדם עשוי להסתפק בכל יום. בחצר שהיא בד' אמות ולמעלה ניחא ליה לאיניש לזלפן.

מסורת הש"ס

(א) שבת קמז:, ב) [כגמרא מפי' רש"ג סחוף גורם כלן]: ש"מ כותו ברשויות לא גזרו), ג) [לעיל פה.], ד) [קידושין נ: וש"נ], ה) [גי' רי"ף ורמ"ש רבא] ובד"י רב, ו) [לעיל פג:], ז) בס"ד: דבגויה, ח) [לעיל פב:],

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלמא קני והדר תני וחוזרה מחזיר:

מוסף רש"י

ומניחה בחלון. הסמוכה לכותל המתקן (שבת קמז:), ומותבינן אשמעתין. יש לי לפשיט על דברי (קדושין נ:) אשמועתא עצמנו (גיטין לח:) אדליה גופיה קא מותיב (מנחות מט.). הדרן עלך כיצד משתתפין

מוסף תוספות

א. דאלמא אפילו בשיודע ודאי [דליפקו] בכרמלית ושופכן על דעת כן לא גזרו כתו בכרמלית. ריטב"ש. ב. שלא יאמרו בית של פלוני מקלח מים בשבת. סס. ג. אע"ג דלא מבלעי בסילון של עץ לא חיישינן כיון דליכא חשדא. תוס' הרא"ש. ד. אפילו אם הוא ד' אמות על ד' אמות. סס.

רבינו חננאל

ואמר כי אותם אנשי טבריא לא צריכי לליחלוחית של העצה. ומפני שלא יבטלו ממלאכתן ממהרין וטומנין בהם הפירות. ותנן נמי הטומן פירותיו במים מפני הגנבים אינו בכי יותן. מעשה באנשי ירושל' שטמנו דבלותם במים מפני הסיקרים וטיהרו להן חכמים. הנה זה הטעם מי שאומר כי הטמנת פירות משום הכשירן. אבל טעם הטמנת תבשיל בשבת שאין נמנעין מלהטמין בעצה לחה שהיו אומרים תבן הוא. ותנן לא בתבן, ולא בזוגין, ולא במוכין בזמן שהן לחין, ואם עשבים הוא, גם העשבים הלחין אסור להטמין בהן. ואמר להם ר' חנניה בן עקביא, עצה זו אינה לא תבן ולא עשבין שאינה מפורשת מה הן בפי'. ועצה זו כיון שאין בני טבריא חפצים בליחלוחית שבהן, מותר להטמין בה בשבת. ולא גזרינן עצה מפני תבן. **גם** התיר להם להסתפג באלונטית כדתניא מסתפג אדם באלונטית, ומניחה בחלון הפתוח לרשות הרבים ומביאה לתוך ביתו כו'. אמר רבה בר רב הונא לא שנו אלא למלאות מן אמת המים או מן הים, אבל לשפוך אסור. **איכא דאמרי** לא תימא למלאות שרי הא לשפוך על הים מתוך הגזוזטרא אסור. אלא אפילו לשפוך נמי שרי. אמר רב שיזבי הא פשיטא דהיינו עוקה שמותר לשפוך מים לתוכה. ואמרינן מה הוא דתימא בעוקה תיימי מיא ובבלעין משום הכי שרי. אבל הכא בים דמים שאין נבלעין הן, אלא נמשכין על פני המים ולא תיימי להו אסור. קמ"ל דשרי אפילו לשפוך. **מתני'**, **וכן שתי גזוזטראות.** אמר רב הונא אמר רב לא שנו אלא בסמוכה אבל במופלגת עליונה מותרת. מקשינן **אהא** דאמרינן יש גזל בשבת וחורבה מחזיר לבעלים. [פי'] הא גופה קשיא אמרת יש גזל בשבת, אלמא מאן דגזל רשותא דחבריה ואחזיק בה ובנאה, קנאה בשינוי ושרי ליה לטלטולי בשבת, דהוה לה כולה רשותיה. והדר אמרת דחורבה יחזיר לבעלים, כלומר יחזיר רשות של חבירו שגזל כמו שהוא בעינה, אלמא לא קנה.

עין משפט נר מצוה

לג א מיי' פכ"ב מהל' שבת הלכה כ טור ש"ע ס"א סי' שא סעיף מח:

לד ב מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טור ש"ע ס"א סי' שנה סעיף ג:

לה ג ד מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה כה טוש"ע שם סעיף ה:

לו ה מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע ס"א סי' שנה סעיף ג:

לז ו מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעיף ב:

לח ז מיי' שם הלכה טז טוש"ע שם סעיף ג:

לט ח מיי' פ"ד מהלכות עירובין הלכה כז סמג שם טוש"ע ס"א סי' שעז:

רבינו חננאל (המשך)

ופרקי', הכי קאמר יש דין גזל בשבת. כיצד דין גזל, בזמן שהכניסן גזלן לרשותו, אבל אם הניחן בחורבה שהיא של נגזל, (ב)[ד]חורבה יחזיר לבעלים. כלומר אם גזל מחבירו חורבתו ולא בנאה לא קנאה שהרי לא עשה בה כלום לקנותה, ולפיכך לא קנאה בחזקה אלא היא עדיין חורבה ויחזיר לבעלים כמות שהיא בעינה דהא לא קנאה, אלא בנה והחזיק בה קנאה. **אמר רבה** ומותבינן על זו השמועה איני, שהבונה ברשות חבירו בגזילה והמחזיק בגזילה קנאה, והתנן שתי גזוזטראות זו למעלה מזו עשו לעליונה מחיצה למעלה, ולמטה עוד עשו לה מחיצה עשרה. ולא עשו לתחתונה שתיהן אסורות. והא העליונה החזיקה מעבר על גבי התחתונה בגזילה. ואם כן הוא כי יש דין גזל בשבת וקנה הגזילה. אמאי [עליונה] אסורה. [הלא יש מחיצות למעלה ולמטה נהי דתחתונה אסורה] דרגל העליונה דורסתה, אלא עליונה אמאי אסורה הרי יש לה מחיצות, ורשות התחתונה שעוברת עליה הרי קנאתה בחזקה. אלא מדקתני שתיהן אסורות עד שיעריבו, ש"מ שאין גזל בשבת. וכי כל אחד אוסרת על חברתה. **ופריק רב ששת** כגון שעשו מחיצה בשותפות, שגלתה דעתה דלאו (מניח) [מכח] גזילה קאתו, ונעשו כאילו שני בתים בחצר אחת שצריכין עירוב. ומקשינן אי הכי כי עשו לתחתונה נמי מחיצות למעלה בינתן, ועוד עשו למטה תהיינה אסורות עד שיערבו. דהא אמרת נעשו כשני בתים בחצר אחת. ופרקינן כיון דחזרו ועשו לתחתונה מחיצה למטה סליקו נפשייהו מן העליונה, דגליא דעתא דלא ניחא ליה שותפות בהדיה. ומחיצות י' הווין חלוקה בינתן, אבל כל